

وَبِذَلِكَ
أُمِرْتُ
وَأَنَا
أَوَّلُ
الْمُسْلِمِينَ
اللَّهُمَّ
مِنْكَ
وَلَكَ عَنْ
مُحَمَّدٍ
وَأُمَّتِهِ
  “Ben hanîf (hakka yönelmiş) olarak, yüzümü
gökleri ve yeri yaratan (Allah)'a çevirdim ve ben müşriklerden değilim.
Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin
Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum ve ben
Müslümanların ilkiyim. Allah'ım (bu kurban) sendendir ve Muhammed ile ümmeti
tarafından senin (rızan) için sunulmuştur.”[4] Allah
Resûlününâyetler ihtiva eden17 bu duası, İslâm'daki kurbanlar
ile câhiliye dönemindeki kurbanlar arasındaki en önemli farkı
göstermekteydi. Asırlardır kurbanlar putlara adanmış, şirk içerisinde kesilmişti. Şimdi
ise, sadece yaratan Allah'ın adıyla, O'nun adına kurban ediliyorlardı. Ardından Peygamber
Efendimiz, “Allah'ım (bu kurban) sendendir ve Muhammed ile ümmeti
tarafından senin (rızan) için sunulmuştur.” dedi.18 Hz. Peygamber'i kurban
keserken gören arkadaşları sordu: مَا
هَذِهِ
الأَضَاحِىُّ
اُنَّةُ
أَبِيكُمْ
إِبْرَاهِيمَ
َ “Babanız İbrâhim'in sünnetidir.” diye cevapladı. Sahâbe,
فَمَا لَنَا
فِيهَا يَا
رَسُولَ
اللَّهِ “Peki, bu kurbanlardan dolayı
bize ne kadar sevap var?” diye sorunca Resûl-i Ekrem,
بِكُلِّ
شَعَرَةٍ
حَسَنَةٌ “Her kıla karşılık bir
sevap.” buyurdu. Sahâbe,
فَالصُّوفُ
يَا رَسُولَ
اللَّهِ “Ya yünlü
(koyun-keçi) olursa?” deyince Resûlullah (sav),
بِكُلِّ
شَعَرَةٍ
مِنَ
الصُّوفِ

حَسَنَةٌ “Yünden de her bir kıla karşılık bir sevap vardır.”   cevabını verdi.[\[5\]](#) Belki de ilk Kurban Bayramı olduğundan, o gün Medine'ye dışarıdan birçok misafir gelmişti. O sene kıtlık vardı, gelenlerin çoğu aç ve yoksuldu, doyurulmaları gerekiyordu. Onların bu durumunu dikkate alan Rahmet Peygamberi, kurban etlerinin misafirlere ikram edilerek üç gün içerisinde tüketilmesi talimatını verdi. Hatta kurban etlerinin üç günden sonra sahipleri tarafından yenilmesini yasakladı.20 Böylece aç ve muhtaç kardeşlerinin bayramı tam anlamıyla yaşamalarını sağladı. Hatta bu misafirlerin içler acısı durumlarını gören Hz. Peygamber, bayram namazından sonra Bilâli-i Habeşî ile birlikte hanım cemaatin yanına gitti. Onlar da bu yoksullar için yardım talep etti ve bilezik, gerdanlık, küpe ve benzeri birçok ziynet eşyası verdiler.21 Ertesi yıl sahâbeden bazıları söz konusu uygulamanın devam edip etmeyeceğini sordu. Efendimiz, إِنِّىكُنْتُنَهَيْتُكُمْعَنْلُحُومِالأَضَاحِىفَوْقَثَلاَثٍكَيْمَاتَسَعَكُمْفَقَدْجَاءَاللَّهُعَزَّوَجَلَّبِالْخَيْرِفَكُلُواوَتَصَدَّقُواوَادَّخِرُواوَإِنَّهَذِهِالأَيَّامَأَيَّامُأَكْلٍوَشُرْبٍوَذِكْرِاللَّهِعَزَّوَجَلَّ “Size kurban etlerini üç günden sonra tüketmek üzere ayırmanızı yasaklamıştım. Fakat Allah size bolluk verdi ve hayırlara kavuşturdu. Dolayısıyla o etlerden yiyebilir, sadaka olarak verebilir ve istediğiniz kadar da kendiniz için ayırabilirsiniz.”   buyurdu.[\[6\]](#) Aslında ilgili uygulama, kurban kesenlerle kesmeyenlerin et tüketiminde denk olmaları amacına mâtuftu. Kurban kesen sayısının artması durumunda istenildiği kadar yenilir, yedirilir ve saklanabilirdi.23   İhtiyacın fazla olması hâlinde ise, tekrar Hz. Peygamber'in uygulamasına benzer bir tutum sergilenecekti. Hz. Âiş'e'ye göre söz konusu yasak, haram kılmaya yönelik değildi. Hz. Peygamber zenginlerin bu etlerle fakirleri

doymasını istemişti.24 Nitekim bazı rivayetlerde, ilgili yasak zerine Medine'deki bazı M&sl&manlar, çoluk çocuk ve hizmetçileri bulunduğunu dile getirince, yemeleri, yedirmeleri, saklamaları yahut biriktirmeleri doğrultusunda Peygamber Efendimizin onlara ruhsat verdiği de anlatılır.25 Daha sonraki yıllarda Hz. Peygamber'in kurban etlerinden bir kısmını terbiye ettirdiği veya kurbanların ayaklarını kurutarak paça olarak sakladığı, 10-15 g&n, hatta bir ay sonra dahi t&kettiği olmuştur.26 Kurbanı, varlıklı kimselerin yapacağı bir ibadet olarak g&ren Allah Res&il&, yoksulların kurban kesmesine sıcak bakmazdı.27 Hz. Peygamber'in Arafat vakfesinde s&ylediği rivayet edilen ve sadece Mihnef b. S&leym'den nakledilen, “her ev halkına, her yıl bir kurban gerektiğini” ifade eden hadis hem zayıftır,28 hem de mens&h yani h&km& y&r&rl&kten kaldırılmıştır.29 Malî durumu m&sait olup da, Kurban Bayramı'nda kurban kesmeyen kimseler hakkında Hz. Peygamber'in “namazgâhımıza yaklaşmasın” buyurduğunu ifade eden30 zayıf rivayet ise, bir dışlama ifadesi olarak değil, kurban kesmeye teşvik amaçlı bir uyarı şeklinde anlaşılmalıdır. Res&il; Ekrem'in kurban kesen M&sl&man'dan s&z ederken 'Âdemoğlu' ifadesini kullanması, bize insanlık tarihinde ilk kurban ibadetini yerine getiren Hz. Âdem'in iki oğlunu hatırlatmaktadır. Her ikisi de birer kurban sunmuşlardı da Allah, kendisine karşı gelmekten sakınan oğulun kurbanını kabul etmiş ve onun dilinden,   ق َ ا ل َ ا ِ ن ّ َ م َ ا ي َ ت َ ق َ ب ّ َ ل ُ ا ل ل ّ ٰ ه ُ م ِ ن َ ا ل ْ م ُ ت ّ َ ق ي ن َ “Allah ancak takva sahiplerinden kabul eder.”   buyurmuştu. Yine Peygamberimizin, kurbanı 'Hz. İbrîhim'in s&nneti' olarak nitelemesi de, İbrîhim'in (as) oğlu İsmîil'i kurban etmekle sınanmasına bir atıf olsa gerekti. Allah, en sevdiği varlığını, biricik oğlunu feda etmekten çekinmeyen Hz. İbrîhim'i b&y&k bir kurban g&ndererek m&k&fatlandırmıştı.32 B&ylece kurban ibadeti sonrakiler için İbrîhimî bir s&nnet/gelenek h&iline gelmişti. Kur'an'da yer alan bu örneklerden, tarih boyunca hemen hemen her toplumda kurban ibadetinin var olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim Kurîn-ı Kerîm bu gerçeği,   و َ ل ِ ك ُ ل ّ ِ ا ُ م ّ َ ة ٍ ج َ ع َ ل ْ ن َ ا م َ ن ْ س َ ك ً ا ل ِ ي َ ذ ْ ك ُ ر ُ و ا ا س ْ م َ ا ل ل ّ ٰ ه ِ ع َ ل ٰ ى م َ ا ر َ ز َ ق َ ه ُ م ْ م ِ ن ْ ب َ ه ي م َ ة ِ ا ل ْ ا َ ن ْ ع َ ا م ِ ف َ ا ِ ل ٰ ه ُ ك ُ م ْ ا ِ ل ٰ ه ٌ و َ ا ح ِ د ٌ ف َ ل َ ه ُ ا َ س ْ ل ِ م ُ و ا و &#1616

14;#1576;#1614;#1588;#1617;#1616;#1585;#1616;#1575;#1604;#1618;#1605;#1615;#1582;#1618;#1576;#1616;#1578;#1610;#1606;#1614; “Her ümmet için, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği hayvanlar üzerine ismini anarak kurban kesmeyi meşru kıldı.”[7] âyetiyle dile getirmektedir. İslâm öncesi Arap toplumunda da çeşitli amaçlarla putlar adına kurban kesme âdeti yaygındı. Câhiliye Arapları, belli zamanlarda Kâbe'deki ve diğer bölgelerdeki putlara olan bağlılıklarını göstermek için kestikleri kurbanların kanlarını putların üzerine döker, etlerini yırtıcı hayvanlar yesin diye dikili taşların üzerine bırakırlardı. Onların yarar sağlayacağı düşüncesiyle ölen kimsenin kabri başında da kurban kestikleri bilinmektedir. İslâm döneminde bu âdet, tevhid inancına aykırı öğelerden temizlenerek Hz. İbrâhim'in sünnetine uygun biçimde ihya ve ıslah edilmiş, sosyal işlevler de yüklenerek zenginleştirilmiştir. Putlar için hayvan kurban etmek şirk, bu şekilde kesilen hayvanlar da murdar sayılmıştır.34 Kur'ân-ı Kerîm'de daha çok hac kurbanlarından söz edilir. Bu âyetlerde, kurbanlık hayvanların Allah'ın nişaneleri olması, Allah adı anılarak kesilmesi, onlardan yararlanılması, hem yenilmesi hem de yoksullara yedirilmesi, etlerinin veya kanlarının değil takvanın esas olduğu anlatılır. Elbette bu hususlar, bayram günlerinde kesilen bütün kurbanlar için fazlasıyla geçerlidir.35 Mekke döneminde inen, ف#1614;#1589;#1614;#1604;#1617;#1616;#1604;#1616;#1585;#1614;#1576;#1617;#1616;#1603;#1614;#1608;#1614;#1575;#1606;#1618;#1581;#1614;#1585;#1618; “Rabbin için namaz kıl ve kurban kes.” ك6 âyetine rağmen, Resûl-i Ekrem'in Mekke'de kurban kestiğine dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Kesin bir şekilde olmaksızın, أ#1605;#1585;#1578;#1576;#1575;#1604;#1608;#1578;#1585;#1608;#1575;#1604;#1575;#1590;#1575;#1581;#1610; ،#1608;#1604;#1605; ي#1593;#1586;#1605; ع#1604;#1609; “Kurban kesmekle emrolundum.” şeklindeki rivayetlerde,37 “venhar” (kurban kes) emrine bir atıf olabilirse de, âyetteki “venhar” emrinin anlamı ve bağlayıcılığı birçok âlim tarafından farklı yorumlanmıştır.38 Kur'an'da verilen bu temel bilgilerden sonra, kurbanla ilgili detayları, Hz. Peygamber'in Medine'deki uygulamalarından öğrenmekteyiz. Resûl-i Ekrem'in hicretin ikinci yılından itibaren Kurban Bayramlarında kurban kesmeye başlaması ve kurbanla ilgili çeşitli açıklamalardan oluşan zengin hadis rivayetleri bu alandaki uygulamaların, fikhî yorum ve değerlendirmelerin zeminini teşkil etmiştir.39 Bilindiği gibi kurbanlık hayvanlar sadece koyun, keçi, sığır, camız ve develerden oluşmaktadır. Peygamber Efendimizden gelen hadislere göre, sığır ve deve, yedi kişi tarafından ortaklaşa kurban edilebilmekte;40   kurbanın en hayırlısının boynuzlu koç olduğu belirtilmekte;41 kurbanlık koyunların bir yaşını doldurmuş olması gerekmektedir.42 Ayrıca, sağlıklı olmayan, meselâ, topal olan, tek gözü kör olan, hastalığı iyice belli olan, zayıf ve cılız olan hayvanlar kurban edilmemekte;43 muhtemelen ekonomik ihtiyaçlar dikkate alınarak, sütü için beslenen sağmal hayvanların da kurban edilmesi hoş görülmemektedir.44 Hz. Peygamber'in sünnetine sımsıkı bağlılığıyla şöhret kazanmış olan Abdullah b. Ömer, organları noksan veya yaşları elverişli hâle gelmemiş olan hayvanları kurban olarak kesmekten çekinir;45 Hz. Âişe'nin yeğeni Urve b. Zübeyr ise çocuklarına şöyle derdi: ي#1614;#1575;#1576;#1614;#1606;#1616;#1609;#1617;#1614; ل#1575;#1614;#1610;#1615;#1607;#1618;#1583;#1616;#1610;#1614;#1606;#1617;#1614;

Ebucirc; Bekir ve Ouml;mer'in bile kurban kesmediklerine şahit oldum.”59 İstanbul'u şereflendiren sahacirc;bîEbucirc;Eyyucirc;b el-Ensacirc;rî de ilerleyen yıllarda kurban konusundaki bu gayretin boyutlarını şöyle anlatır: “Resucirc;lullah (sav) zamanında kişi, kendisi ve çoluk çocuğu için bir koyun keserdi. Onun etinden hem kendileri yer, hem de başkalarına yedirirlerdi. Daha sonra Müslümanlar arasında gördüğün bu mal çokluğuyla övünme durumu ortaya çıktı ve birkaç kurban kesmeye başladılar.”60 Kurban ile ilgili farklı yaklaşımlar, sahacirc;be sonrasında da devam etmiştir. Hz. Peygamber'in uygulamasına dayanan Ebucirc;Hanîfe ve talebeleri, dinen aranan şartları taşıyan kimselerin kurban kesmesini vacip görürken; diğer fakihler ise bunu sünnet olarak değerlendirmişlerdir. Netice itibariyle kurban kesme, İslâm dünyasının genelinde canlı bir şekilde uygulanmaktadır. İslâm geleneğinde kurbanın yerine nakit olarak bedelinin verilmesi kabul görmemiştir. Putları adına kurbanlar kesenlerin şirkine karşılık, İslâm'da 'sadece Allah adına ve O'nun adıyla O'na gönderilen' bir tevhid sembolüdür kurban. Kurbanın ibadet boyutu kadar, toplumsal fonksiyonu da önem arz eder. Allah için kesilen kurban ibadetinde, tüketimi itibariyle muhtaç insanların doyurulması gibi pratik bir amaç gözetilir. Buradaki hikmet, Allah rızası ile birlikte yoksulun et ve gıda ihtiyacını karşılamaktır. Böylece kurban, Müslüman toplumda kardeşlik, yardımlaşma ve dayanışma ruhunu canlı tutar, sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunur. Zengine malını Allah rızası için harcama ve başkalarıyla paylaşma haz ve alışkanlığını verir; onu cimrilik hastalığından, dünya malına tutkunluktan kurtarır. Neticede fakirleri de bayram günlerindeki sevince ortak ederek, birlik ve kardeşlik içinde huzurlu bir bayram geçirmelerini sağlar.61 Kurban ibadetinin bir hikmeti de zengini muhtaç kardeşlerine yaklaştıran önemli bir vesile olmasıdır. Komşuları, akrabaları, dostları, yakın olsun uzak olsun kardeşleri birbirine bağlayan ve ruhları kaynaştıran bir ibadettir. Vekâlet yoluyla Afrika'da, Asya'da adını dahi duymadığı birçok yoksul ülkede yaşayan hiç görmediği, tanımadığı, aç ve muhtaç kardeşlerine uzattığı bir eldir. Binlerce kilometre uzaktaki kardeşleriyle yakınlaşmanın, bütünleşmenin, ümnet olmanın adıdır kurban. Yoklukların, afetlerin yaşandığı coğrafyalara ulaşmak, fizikî mesafeleri gönül coğrafyasında aşmak, onların dertlerini paylaşmak, onlara umut ışığı olmaya çalışmaktır. Hatta sadece din kardeşlerine değil, inancı ne olursa olsun muhtaç olan herkese ulaşmaktır! Kurban, Yüce Yaratıcı'ya yakınlaşmaktır; kurbanlarımız, “kurb” anlarımızdır, yani O'na en yakın olma zamanlarımızdır. Kurban, mukarrebûndan olma çabasıdır, yani takvaya erişme arzusu içinde Yüce Yaratıcı'ya yaklaşanlar arasına girebilme gayretidir. Kurban, takvaya; takva da Allah'a ulaştırır. Nitekim Yüce Rabbimiz hac kurbanlarından söz ederken kurbanların, aslında Allah'ı yüceltme ve O'na şükretme vesilesi olduğunu belirttikten sonra şöyle buyurur: لَنْ يَنَالَ اللهَ لُحُومُهَا وَلاَ دِمَاؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَى مِنْكُمْ “(O kurbanların) ne etleri, ne de kanları Allah'a ulaşacaktır. Fakat O'na sizin takvanız ulaşacaktır.”[9]

[1]Buhârî, &lcirc;deyn, 3. [2]Tirmizî, Edâhî, 1. [3]Müslim,

Edâhî, 1. [4]İbnMâce, Edâhî, 1. [5]İbnMâce, Edâhî,
3. [6]Nesâî, Fer’, 2. [7]Hac, 22/34. [8]Muvatta’, Hac, 46. [9]Hacc,
22/37.

[İslam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)